

5
C38

7937

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 38

ASIA:

Teheranissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Yrjö - Koskinen

14/12 1937.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Moskovassa, joulukuun 16 p:nä 1937.

No 2118

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
78 / 268 Pal. D. 137.	
18/12-37	5
OSASTO	ASIA
5	C 38

Herra Ministeri.

Kunnioitavimmin lähetän Teille, Herra
Ministeri, oheenliitettynä 6 kappaletta
Teheranin-lähetystön raporttia n:o 1:

Tilanteesta Iran'issa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri,
täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

A. I. Gjø-Rokkum,

Ministeri.

Herra Tontori R. HOLSTI,
Suomen ulkoasiainministeri,
Helsinki.

TEHERAN SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Moskova ssa 14 p:nä joulukuuta 1937.

Asia: Tilanteesta Iran'issa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
78/268 Pal. 1. 27.
18/12-37
LIIK
UUSIO ASIA
5 C38

Kun kolmen vuoden poissaolon jälkeen palaa Iran'iin, on helppoa todeta maassa tapahtunut huomattava kehitys. Iran'kin alkaa hiljalleen, Shah'in voimakkaan tahdon ohjaamana, yhä kasvavassa määrässä omaksua länsimaisen tekniikan saavutuksia. Kun kaikki on aloitettava alusta, on ymmärrettävää, että tämä rakennustyö vaatii suunnattomia summia ja että se samalla vie paljon aikaa, mutta jo nyt, vaikka työ vasta onkin alulla, on huomattavia tuloksia nähtävissä.

Merkittävin uutisrakennus ja samalla verrattomasti suurimmat kustannukset vaatinut on trans-iranilaisen rautatien rakentaminen, joka nyt alkaa olla loppuvaiheissaan. Väitetään sen kaksine satoine tunneleineen vuorijonojen halki olevan maailman vaikeimmin rakennettuja ja kalliimpia ratoja. Iran'in hallitus on jo viiden vuoden aikana uhrannut tähän rakennustyöhön n. 500 à 600 milj. Smk vuodessa. Pohjoinen rataosa Teheranista Bender Shah'iin Kaspien meren rannalla on jo valmiina, eteläinen osa sensijaan Teheran'ista Persian lahden ran-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohje malleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

taan on vielä keskeneräinen, mutta lasketaan senkin valmistuvan vuoden kuluessa. Radan on rakentanut tanskalainen toiminimi "Kampsax".

Toinen seikka, joka kiinnittää huomiota palatesa Iran'iin kolmen vuoden jälkeen, on maan teollistamisen edistyminen. Uusia, suuriakin teollisuuslaitoksia on tänä aikana rakennettu, niistä enkä huomattavimmat Tupakkamonopoolin tehdaslaitokset, joiden on määrä tyydyttää ei ainoastaan maan koko sisäinen tarve, vaan valmistaa sen ohella markkinoita iranilaiselle tupakalle ulkomailta, sekä äskettäin valmistunut sementtitehdas, joka kuitenkin ei yksinään pysty peittämään kuin pienen osan maan omasta tarpeesta. Myös joukko muita uusia teollisuuslaitoksia on rakennettu, kuten sokeri- ja puuvillatehtaita, mutta niiden sijaitessa maaseudulla ei minulla ole ollut tilaisuutta niitä nähdä.

Kolmas seikka, jonka Iran'iin taas tullessa saattoi havaita, on maanteiden ja katujen parantunut kunto. Pitkin matkaa Pahlevista Teheran'iin tullen saattoi nähdä mutkia oikaistun, suojalaitteita vuoristossa lisätyn ja tietä muutenkin kunnostetun. Paraikaakin olivat monin paikoin tierakennustyöt käynnissä. Sama kuuluu olevan asian laita muillakin valtateilla. Koko keskikaupunki Teheran'issa on jo kivetty tai asfaltoitu, sensijaan että vielä kolme vuotta sitten kadut olivat, paria pääkatua lukuunottamatta, sadesäällä upottavaa vesivelliä.

Mainittakoon lisäksi, että verrattain laajasuunta-

sia satamarakennustöitä on pantu alulle niin hyvin Persian lahden kuin Kaspien meren rannoilla.

Mitalilla on kuitenkin toinenkin puolensa. Tästä uutisrakennustyöstä, liittyneenä kaiken kaupan alistamiseen valtion valvontaan kankeasti toimivine yksinoikeusyhtiöineen, on nimittäin johtunut elintason yleinen kallistuminen Iran'issa, mikä tietenkin lähinnä koskee vähävaraista s.o. verrattomasti suurinta osaa Iran'in väestöstä. Työpalkat eivätkä kotimaisen työn hinnat yleensäkin ole nousseet samassa suhteessa kuin elin- ja kulutustarpeiden. Seurauksena on ollut -- väitetään -- yhä kasvava tyytymättömyys maassa.

Sanottavaa vaaraa sisäiselle järjestykselle maassa ei tästä tyytymättömyydestä, vaikka se olisi saanut huomattavampiakin mittasuhteita, toistaiseksi kuitenkaan liene . Shah'in aikaisempi populaarisuus on siitä tosin voinut kärsiä, mutta niin kauvan kun hänen luja käteensä johtaa valtiota, pidetään mahdollinen tyytymättömyys kyllä kurissa. Sen ehdottoman käsityksen saa käydessä Iran'issa. Mitä ilmauksia tyytymättömyys sensijaan voi saada Shan'in joskus kaatuessa -- hän on jo 60-70 välillä oleva mies -- on vaikeammin arvioitavissa, sillä kruununprinssi on vielä kokematon, alaikäinen nuorukainen. Mitään epäilyksiä ei voine olla siitä, että Komintern myös Iran'issa tekee työtään, tosin vaikeammassa olosuhteissa kuin useimmissa muissa maissa, mutta luulisin kuitenkin, että iraanilainen, vuosisatojen kulues-

sa resignoitunut ja huomispäivästä huolimaton kansanluonne sekä kansaan vieläkin syvälle juurtunut uskonnollisuus jo semmoisinaan tarjoavat riittävät takeet kaikkea kommunistista villitystä vastaan.

Iran'in ulkopoliittinen asema on nykyään nähdäkseni hyvä. Se on äskettäin, kuten tunnettua, solminut naapureittensa Afganistan'in, Turkin ja Irak'in kanssa nelipaktin, joka takaa sille rauhan näillä rajoilla. Englannin taholta, Intiasta käsin, ei sillä myöskään toistaiseksi ole mitään pelättävissä, ja suhteet Neuvostoliittoon ovat myös muodollisesti ystävälliset. Vahvistuin kuitenkin tälläkin matkallani siinä käsityksessä, mistä tiedoitin jo kolme vuotta sitten, että ainoa vaara, jota Iran pelkää ja jonka torjumiseen se myös voimiensa mukaan valmistuu, on vaara Neuvostoliiton taholta. Iran uhraa vuosittain erittäin huomattavia summia sotalaitoksensa uudistamiseen ja täydentämiseen. Erehtyisin kuitenkin, jollei takana myös olisi ajatus valmistautua, neuvostovallan joskus sortuessa Venäjällä, eräiden Itä-Kaukasian alueiden valtaamiseen, jotta se katsoo itselleen kuuluviksi.

Yleisvaikutelmana äskeisestä matkastani Iran'iin tahtoisin lausua, että se käsitykseni mukaan yhä vahvemmin seisoo omilla jaloillaan. Se on päässyt entistä riippumattommaksi niin hyvin poliittisesti kuin kaupallisesti ulkomaista, eikä ole mitään syytä edellyttää

tämän kehityksen lähiaikoina keskeytyvän. Se sisäinen taloudellinen kriisi, minkä puristeessa Iran nykyään elää, on todennäköisesti sekin ohimenevää laatua, varsinkin ottaen huomioon, että se ei johdu niin paljon ulkonaisista syistä, kuin valtion omista toimenpiteistä, joiden korjaaminen on tietenkin sen omassa vallassa.

A. S. Piö-Koskinen.